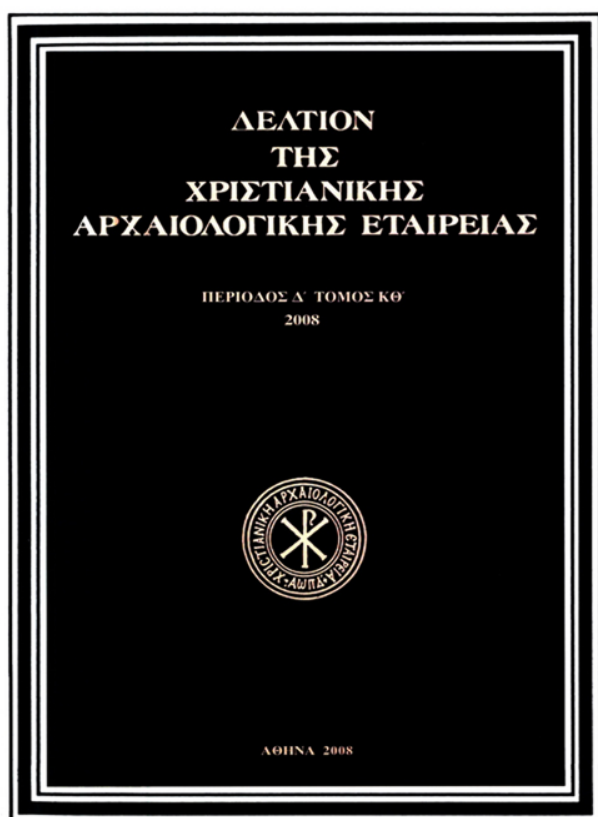

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 29 (2008)

Δελτίον ΧΑΕ 29 (2008), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη της Άννας Μαραβά-Χατζηνικολάου (1911-2005)

Άννα Μαραβά-Χατζηνικολάου

Παναγιώτης Λ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

doi: [10.12681/dchae.598](https://doi.org/10.12681/dchae.598)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ Π. Λ. (2011). Άννα Μαραβά-Χατζηνικολάου. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 29, 9–10. <https://doi.org/10.12681/dchae.598>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Άννα Μαράβά-Χατζηνικολάου

Παναγιώτης ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

Περίοδος Δ', Τόμος ΚΘ' (2008)

ΑΘΗΝΑ 2008

ANNA MARABA-ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Στις 5 Ιουνίου 2005 απεβίωσε στην Αθήνα, σε μεγάλη ηλικία, ένα από τα αρχαιότερα μέλη της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας, η Έφορος Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Άννα Μαραβά-Χατζηνικολάου, η οποία είχε διατελέσει και αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Γεννημένη στην Καλαμάτα τον Μάρτιο του 1911 από αρχοντική οικογένεια της μεσσηνιακής πρωτεύουσας, η Άννα Μαραβά έσπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1935-1940) και πήρε professorat του Γαλλικού Ίνστιτούτου Αθηνών (1936). Εργάστηκε για μερικά χρόνια ως γραφεύς στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και έν συνεχεία, μετά την Απελευθέρωση, μετέβη στο Παρίσι όπου, ως υπότροφος του Γαλλικού Ίνστιτούτου, έφοίτησε στην Σορβόννη και την École Pratique des Hautes Études δίπλα σε διακεκριμένους δασκάλους: τον Rodolphe Guiland και την Germaine Rouillard (Βυζαντινή Ιστορία), τον Paul Lemerle (Βυζαντινή Ιστορία και έκδοση κειμένων), τον Alphonse Dain (Έλληνική Παλαιογραφία) και τον Louis Halphen (Μεσαιωνική Ιστορία). Το 1948 ανηγορεύθη διδάκτωρ του Πανεπιστημίου των Παρισίων με τον βαθμό Άριστα. Η διατριβή της, που είχε ως θέμα την δουλεία στο Βυζάντιο (Recherches sur la vie des esclaves dans le monde byzantin) έξεδόθη το 1950 και τιμήθηκε το 1952 με το βραβείο Λάππα της Association pour l'Encouragement des Études Grecques.

Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα δεν μπόρεσε να βρει κάποια θέση στο αντικείμενο στο οποίο είχε ειδικευθεί, την βυζαντινή ιστορία –είχε υποβάλει λ.χ. αίτηση διορισμού στο Μεσαιωνικόν Αρχεῖον της Ακαδημίας Αθηνών–, και τελικώς προσελήφθη το 1950 στο Βυζαντινόν Μουσείο ως Επιμελήτρια Μικροτεχνίας, στην θέση που είχε μείνει κενή μετά τον θάνατο της Βενετίας Κώττα. Υπηρέτησε επί μία δεκαπενταετία στο Μουσείο, αρχικά υπό τον Γεώργιο Σωτηρίου και από το 1961 υπό τον διάδοχό του Μανόλη Χατζηδάκη. Πιά λόγους επαγγελματικής ανέλιξης μετετέθη τον Οκτώβριο του 1965 στα Ιωάννινα ως Έφορος Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, προϊσταμένη της τότε ίδρυθείσης 5ης Περιφέρειας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, που περιελάμβανε την Ήπειρο, την Αιτωλία και Άκαρνανία και τὰ νησιά του Ιονίου. Εργάστηκε με ζήλο και αὐταπάρνηση για την οργάνωση της νέας αὐτῆς ὑπηρεσίας και την προστασία τῶν μνημείων τῆς περιφέρειας της, που ἐξετείνετο ἀπὸ τὸν Γράμμο μέχρι τὶς Στροφάδες και περιελάμβανε ἑννέα νομούς και ἑνδεκα μητροπόλεις. Μοναδικὸς συνεργάτης της ἦταν ὁ δόκιμος Ἐπιμελητὴς Βυζαντινῶν Αρχαιοτήτων Παναγιώτης Α. Βοκοτόπουλος. Περίοδευσε πολλές περιοχές τῆς ἐκτεταμένης ἐφορείας της, οργάνωσε τὴν ἀναστήλωση πολλῶν μνημείων και δρομολόγησε τὴν ἐπα-

νέκθεση της βυζαντινής συλλογής της Ἀρτας στην ἀναστηλωμένη τράπεζα της Παρηγορήτισσας καὶ τῶν Ἰωαννίνων σὲ αἶθουσα τοῦ νεοδμήτου Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου τῆς ἡπειρωτικῆς πρωτεύουσας, ἀλλὰ ἡ σταδιοδρομία της διεκόπη ἀποτόμως στὶς ἀρχὲς τοῦ 1968, ὅταν ἀπελύθη ἀπὸ τὸ τότε καθεστῶς. Ἀποκαταστάθηκε κατὰ τὴν μεταπολίτευση, δὲν ἀνέλαβε ὅμως ὑπηρεσία ἐπειδὴ ἐπέκειτο ἡ συνταξιοδότησή της.

Οἱ πρῶτες δημοσιεύσεις τῆς Ἀννας Χατζηνικολάου ἀναφέρονται σὲ θέματα τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, ἐνῶ μετὰ τὸν διορισμό της στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τὸ ἐνδιαφέρον της μετατοπίσθηκε στὴν βυζαντινὴ μικροτεχνία, τὶς εἰκόνες καὶ τὴν εἰκονογραφία. Παράλληλα, ἔκανε γνωστὴ σὲ ἓνα εὐρύτερο κοινὸ τὴν Πάτμο, μὲ τὴν μονὴ τῆς ὁποίας εἶχε ἀναπτύξει ἰδιαίτερους δεσμούς. Μετὰ τὴν ἀπόλυσή της ὁ ἀείμνηστος Διονύσιος Ζακυθηνὸς τῆς ἐπρότεινε νὰ δημοσιεύσει, στὴν σειρὰ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τὶς μικρογραφίες τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, ἀτελῶς γνωστῶν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς δημοσιεύσεις τῶν Paul Buberl καὶ Armand Delatte, τὴν ὁποία καὶ ἀνέλαβε σὲ συνεργασία μὲ τὴν Κυρία Χριστίνα Πάσχου. Ἔτσι, τὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια τῆς ζωῆς της ἐστράφη στὴν μελέτη τῆς βυζαντινῆς μικρογραφίας.

Στὴν Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἡ Ἀννα Χατζηνικολάου προσέφερε τὶς ὑπηρεσίες της ὡς εἰδικὴ γραμματεὺς (1959-1965), σύμβουλος (1970-1985) καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου (1985-1988).

Παντρεύτηκε τὸν γεωπόνον Πάννη Χατζηνικολάου, ὁ ὁποῖος εἶχε γεννηθεῖ στὴν Στενήμαχο, σπούδασε στὴν Βιέννη καὶ κατέλαβε ἀνώτερες θέσεις στὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας· δὲν ἀπέκτησαν παιδιά. Ἡ Ἀννα Χατζηνικολάου εἶχε ἥπιο χαρακτήρα καὶ ἔμφυτη εὐγένεια καὶ ἀρχοντιά. Μὲ τὸν σύζυγό της ἀποτελοῦσε ἰδιαίτερα ἀγαπημένο ζευγάρι.

Ὁ ὑπογράφων εἶχε τὴν τύχη νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπὸ τὶς διαταγὲς της στὴν 5ῃ Ἐφορεία Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ, πέρα ἀπὸ τὴν ἀρτία ἐπιστημονικὴ συγκρότησή της, τὸν ζήλο της, τὶς ἐνέργειές της, γιὰ νὰ πλουτίσῃ τὰ μουσεῖα τῆς περιφερείας της καὶ νὰ προστατεύσῃ τὰ μνημεῖα, καὶ τὴν ὀρθὴ ἀντιμετώπιση δυσεπιλύτων καταστάσεων ποὺ κατὰ καιροὺς προέκυπταν. Ἡ ξαφνικὴ καὶ ἄκομψη ἀπόλυσή της ἀπὸ τὸ τότε καθεστῶς, ποὺ δὲν τῆς ἐπέτρεψε νὰ ὁλοκληρώσῃ τὸ ἔργο της, ὑπῆρξε πλῆγμα γιὰ τὴν Ὑπηρεσία καὶ τὰ μνημεῖα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Λ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ